Eerste Kamer der Staten-Generaal

1

Vergaderjaar 2021–2022

24 170 Gehandicaptenbeleid

E

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 19 november 2021

In Nederland hebben ruim twee miljoen mensen een auditieve, visuele, lichamelijke, verstandelijke beperking of psychische kwetsbaarheid. In 2021 is het vijf jaar geleden dat Nederland het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (hierna: VN-verdrag) heeft geratificeerd. Bedrijven, maatschappelijke organisaties, ervaringsdeskundigen en overheden hebben de afgelopen jaren samen gewerkt aan een landelijke beweging richting meer toegankelijkheid en inclusie. Om deze beweging aan te jagen en te faciliteren, heeft het kabinet in juni 2018 het programma *Onbeperkt meedoen!* gelanceerd. Ervoor zorgen dat mensen met een beperking net als ieder ander naar eigen wens en vermogen kunnen meedoen aan de samenleving, dat is de ambitie waar alle partners van het programma in de afgelopen periode aan gewerkt hebben.

Met deze brief stuur ik u de eindrapportage van *Onbeperkt meedoen!* over de periode 2018–2021, met hierin ook de inbreng van alle bij het programma betrokken partners. Naar aanleiding van deze eindrapportage licht ik in deze brief ook mijn ambitie toe om met diverse partners door te bouwen aan een inclusieve samenleving. Hiervoor werk ik nu samen met deze partners, in lijn met het verzoek van de Tweede Kamer (motie Westerveld/Werner bij de begrotingsbehandeling van VWS), een plan van aanpak uit voor het vervolg van de implementatie van het VN-verdrag.[1] In het laatste deel van mijn brief ga ik nader in op dit plan van aanpak en het proces dat ik hiervoor ben gestart.

Ik stuur u deze brief mede namens de Minister en Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media, de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat die op hun beleidsterreinen (mede) inhoudelijke verantwoordelijkheid dragen.

[1] Kamerstukken II 2021/22, 35 925 XVI, nr. 59.

kst-24170-E
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2021

Hoofdpunten van deze brief en de eindrapportage:

- De groei van de landelijke beweging die zich inzet voor meer toegankelijkheid en inclusie in de afgelopen jaren.
- De inzet binnen *Onbeperkt meedoen!* op uiteenlopende thema's van het VN-verdrag en de hierbij geboekte resultaten.
- De sleutelrol die bewustwording en positieve beeldvorming hebben vervuld in de uitvoering van het programma.
- De invloed van de coronacrisis op de uitvoering van het programma.
- Het verzette werk op het gebied van de inzet van ervaringsdeskundigheid in de afgelopen jaren, maar ook de blijvende noodzaak om deze inzet in de komende jaren te stimuleren.
- Een toelichting op de rol en betrokkenheid van overige departementen op het VN-verdrag en bij dit programma.
- Een overzicht van de invulling van openstaande moties en toezeggingen.
- De energie, inspiratie en noodzaak om ook na deze periode verder te blijven werken aan de ambities uit het VN-verdrag.

Landelijke beweging naar toegankelijkheid en inclusie

De afgelopen jaren is er geïnvesteerd in de landelijke beweging naar toegankelijkheid en inclusie en deze beweging groeit door. Dat is in de eindrapportage terug te zien in de uiteenlopende initiatieven die gedurende het programma zijn opgestart en waarvan een groot aantal ook de komende jaren doorlopen. In hoofdstuk 1 van de eindrapportage ziet u een uitgebreid overzicht met voorbeelden van geboekte resultaten terug. In deze brief benoem ik daar graag een aantal van[2]:

- De 50.000 ondernemers die MKB Nederland in de horeca, recreatie en detailhandel heeft aangezet tot actie, en de 27 actieplannen die in diverse sectoren van het bedrijfsleven zijn opgesteld.
- De Hogeschool Leiden, Saxion Hogeschool en Universiteit Twente als nieuwe ondertekenaars van de VN-intentieverklaring in het hoger onderwijs in 2021. In totaal hebben in de afgelopen jaren 18 instellingen in het hoger onderwijs deze verklaring ondertekend, waarmee zij aangeven dat zij vanuit het VN-verdrag doelstellingen voor het eigen onderwijsbeleid formuleren.
- Het netwerk van gemeenten rond het VN-verdrag dat door de VNG de afgelopen periode is uitgebouwd tot 253 gemeenten.
- Ontwerpers die concepten uitwerken voor inclusief ontwerp via het, door het programma georganiseerde, *What if lab*.
- De oprichting van het SamenSpeelNetwerk: de landelijke community voor kennisontwikkeling en kennisdeling over samen spelen.
- De uitvoering van het actieplan toegankelijk stemmen bij de Tweede Kamer Verkiezingen in 2021, dat ook een vervolg krijgt bij de Gemeenteraadsverkiezingen in 2022.

Inzet op uiteenlopende thema's

Het programma heeft zich op diverse inhoudelijke thema's en onderwerpen gericht. De geboekte resultaten op deze thema's en onderwerpen leest u in hoofdstuk 3 van de eindrapportage uitgebreid terug. In deze brief noem ik graag een aantal voorbeelden:

1. De inzet voor het toegankelijk maken van treinstations.[3] In 2020 was het percentage reizigers dat van of naar een toegankelijk station reist 76%. Naar verwachting is dat percentage in 2022 90%.

---

[2] Zie verder de onderdelen «coördineren en aanjagen» en «verbinden van partijen» in het eerste hoofdstuk van de eindrapportage.

[3] Programma Toegankelijkheid Stations, ProRail. Zie paragraaf 3.1 eindrapportage.

2. De inzet voor een meer inclusieve arbeidsmarkt. Bijvoorbeeld met het versoepelen van de overgangen tussen uitkering en werk voor mensen met een beperking of chronische ziekte.[4]
3. De inzet voor toegankelijker (ver)bouwen. Bijvoorbeeld met een aantal wijzigingen in de bouwregelgeving om publiek toegankelijke gebouwen, zoals winkels en cafés, toegankelijker te maken.[5]
4. De inzet voor inclusiever onderwijs. Bijvoorbeeld met het opzetten van een experimenteerregeling gericht op de samenwerking tussen het regulier en het speciaal onderwijs.[6]
5. De brede inzet voor toegankelijkheid en participatie. Bijvoorbeeld in de sportsector met de opbouw van een platform dat overzicht geeft op het toegankelijke sport- en beweegaanbod in Nederland. Dit jaar heeft het platform 500.000 unieke bezoekers.[7]
6. De inzet voor een betere toegang tot zorg en ondersteuning. Bijvoorbeeld met het starten van een actieplan hulpmiddelen en het ontwikkelen van een bijbehorend landelijk normenkader, dat nu tot diverse verbeteracties in de verstrekking van hulpmiddelen leidt.[8]
7. De inzet voor een inclusieve rijksoverheid. Bijvoorbeeld met de start van het netwerk *Onbeperkte Denkers* binnen de rijksoverheid zelf, waarbinnen nu 1300 medewerkers actief zijn. Binnen hun eigen werkomgeving ondersteunen zij bijvoorbeeld collega's met een beperking.[9]

De vergoeding van tolken Nederlandse Gebarentaal is een specifiek thema waarop in de afgelopen periode is ingezet. De waarde en betekenis van het werk van deze tolken is mede door de corona-persconferenties bij een breed publiek zichtbaar geworden. Binnenkort verwacht ik de Tweede Kamer te kunnen informeren over de voortgang in de harmonisatie van de tolkregelingen van de Ministeries van OCW, SZW en VWS.

Bewustwording en positieve beeldvorming

Bewustwording en positieve beeldvorming hebben in de uitvoering van dit programma een sleutelrol vervuld. Met alle partijen is hard gewerkt om mensen met een beperking op een positieve manier zichtbaar te maken en vooroordelen en stereotyperingen tegen te gaan. Tijdens de recente begrotingsbehandeling van het Ministerie van VWS in de Tweede Kamer is de vraag gesteld hoe mensen met een handicap de inzet op bewustwording en positieve beeldvorming hebben kunnen merken.

In de afgelopen periode heeft het Ministerie van VWS, in samenwerking met maatschappelijke partijen en andere departementen, doorlopend inspirerende initiatieven op het gebied van inclusie en levensverhalen van mensen met een beperking gedeeld, bijvoorbeeld via e-zines, filmpjes en podcasts. Het uitgangspunt bij alle communicatie-uitingen was dat het perspectief van een ervaringsdeskundige centraal stond. De impact en het bereik zijn vergroot door deze communicatie-uitingen samen met partners te maken en hun netwerk in te zetten voor de verspreiding ervan. Zo is samengewerkt met ProRail, NS, Handicap.nl, de Efteling, het Rijksmuseum, Diergaarde Blijdorp, Zwarte Cross en hulpverleningsorganisatie Active4You. En daarnaast met diverse gemeenten, expertisecentra zoals

---

[4] Project Simpel Switchen in de Participatieketen, o.a. Divosa en Ministerie van SZW en VWS. Zie paragraaf 3.2 eindrapportage.
[5] Zie paragraaf 3.3 eindrapportage.
[6] Zie paragraaf 3.4 eindrapportage.
[7] Platform Uniek Sporten, o.a. NOC*NSF, Fonds Gehandicaptensport en het Ministerie van VWS. Zie paragraaf 3.5 eindrapportage.
[8] Zie paragraaf 3.6 eindrapportage.
[9] Zie paragraaf 3.7 eindrapportage.

ECIO[10] en belangenorganisaties zoals de LFB[11]. In de eindrapportage treft u een verder overzicht van de inzet op bewustwording en positieve beeldvorming en de resultaten daarvan.[12]

In 2021 stond ook het INC. Festival in het teken van het doel om meer bewustwording over het VN-verdrag te creëren. Dit festival is georganiseerd om vijf jaar ratificatie van het VN-verdrag in Nederland te markeren. En zowel goede voorbeelden als agendapunten voor de toekomst een podium te geven. Met films, documentaires, games, kunst, muziek, sport en humor was dit driedaagse evenement in het bijzonder gericht op jonge mensen. Binnen drie weken werden via Twitter, Facebook en Instagram in totaal meer dan twee miljoen mensen bereikt. Het enthousiasme en de energie tijdens het festival hebben nogmaals onderstreept hoe groot de inzet op toegankelijkheid van veel partijen is, en hoe noodzakelijk het is om ook in de toekomst de handen ineen te slaan voor een inclusieve samenleving.[13]

Ook diverse partners hebben zich de afgelopen periode ingezet op het gebied van bewustwording. Zo hebben MKB-Nederland en VNO-NCW diverse campagnes uitgevoerd. Een voorbeeld is de *Stoomcursus gebarentaal voor ondernemers.*[14] De Alliantie heeft op al haar communicatiekanalen aandacht besteed aan actuele ontwikkelingen rond de implementatie van het VN-verdrag en bracht onder meer een informatiepakket over het sociaal model uit. En om de activiteiten van het SamenSpeelNetwerk te promoten, startte dit najaar de campagne *Onbeperkt Spelen.*[15]

Invloed van de coronacrisis

Het coronavirus heeft in 2020 en 2021 veel invloed gehad op het dagelijks leven van mensen met een beperking of chronische ziekte. Het heeft daarmee ook invloed gehad op de uitvoering van dit programma in deze jaren. Vanaf het begin van de coronacrisis is er nauw samengewerkt met cliënt- en brancheorganisaties en beroepsverenigingen en zijn diverse inspanningen gestart. Met de *Covid-19 strategie voor mensen met een beperking of chronische ziekte* is in kaart gebracht welke vraagstukken rond corona specifiek spelen voor mensen met een beperking of chronische ziekte. Met die strategie als leidraad is getracht dat mensen met een beperking zo veilig en gelijkwaardig mogelijk deel kunnen blijven nemen aan de samenleving.[16] Ook heeft Vilans een online informatiepunt opgezet waar mensen met een beperking of chronische ziekte gevalideerde kennis en informatie kunnen vinden.[17] De eindrapportage geeft een verder overzicht van de inspanningen om mensen met een beperking of chronische ziekte in coronatijd te beschermen.[18]

Inzet van ervaringsdeskundigheid

De inzet van ervaringsdeskundigheid is en blijft een belangrijke randvoorwaarde om goede oplossingen te vinden om de samenleving toeganke-

---

[10] Expertisecentrum Inclusief Onderwijs.
[11] LFB is de belangenvereniging dóór en vóór mensen met een verstandelijke beperking.
[12] Zie het onderdeel «communiceren» in het eerste hoofdstuk van de eindrapportage. Zie daarnaast ook hoofdstuk 4.1. (communicatie) van de eindrapportage.
[13] Zie ook hoofdstuk 3.15 (INC. Festival) in de eindrapportage.
[14] https://www.mkbtoegankelijk.nl/gebarentaal-voor-ondernemers/.
[15] https://www.samenspeelnetwerk.nl/.
[16] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2020/06/04/covid-19-strategie-voor-mensen-met-een-beperking-of-chronische-ziekte-een-veilige-terugkeer-naar-het-gewone-leven.
[17] https://www.vilans.nl/leven-in-coronatijd.
[18] Zie hoofdstuk 2 van de eindrapportage (toegankelijkheid en de coronacrisis).

lijker te maken. Want juist de bezoeker van een museum, student in de collegezaal of gebruiker van een app kan het beste aangeven wat nodig is om de toegankelijkheid te verbeteren. In de afgelopen periode is in diverse onderdelen van het programma werk gemaakt van het stimuleren van de inzet van ervaringsdeskundigheid. Ook is werkenderwijs gezocht naar goede manieren om die inzet voor organisaties en bedrijven passend te maken. Zo zijn ervaringsdeskundigen betrokken in een commissie van het Nederlands Normalisatie Instituut (NEN), dat werkt aan een richtlijn voor toegankelijk (ver)bouwen. Bovendien hebben ervaringsdeskundigen meegewerkt aan actieplannen en agenda's rond thema's als vervoer en cultuur en in sectoren zoals de verzekeringsbranche. In de eindrapportage komen verdere voorbeelden van de inzet van ervaringsdeskundigheid terug.[19] Tegelijkertijd is de inzet van ervaringsdeskundigheid in de breedte nog niet altijd een vanzelfsprekendheid en blijft het ook in de komende jaren nodig deze inzet te stimuleren. Succesverhalen of goede voorbeelden van organisaties die ervaringsdeskundigen betrekken, kunnen andere organisaties helpen om dit voorbeeld te volgen.

Rol en betrokkenheid departementen

Tijdens de recente begrotingsbehandeling van het Ministerie van VWS in de Tweede Kamer heb ik toegezegd om inzichtelijk te maken welke departementen meedoen met *Onbeperkt meedoen!* en op welke manier zij invulling geven aan hun verantwoordelijkheid t.o.v. verdragsverplichtingen op het VN-verdrag. Bij de kabinetsbrede vaststelling van het programma *Onbeperkt meedoen!* is afgesproken dat elke bewindspersoon op het eigen beleidsterrein aanspreekbaar blijft op de implementatie van het VN-verdrag.[20] Met het programma *Onbeperkt meedoen!* heeft het kabinet de ambitie uitgesproken om deze kabinetsperiode, in een gezamenlijke aanpak met diverse bestuurlijke en maatschappelijke partners, op een aantal specifieke onderdelen van het VN-verdrag een stap extra te zetten. Deze ambitie is binnen *Onbeperkt meedoen!* vertaald naar zeven actielijnen en diverse projecten, elk met een doelstelling gebaseerd op het VN-verdrag.[21] Eerder in deze brief gaf ik een aantal voorbeelden van de betrokkenheid en inzet van overige departementen. Zoals op het terrein van de toegankelijkheid van de verkiezingen en het openbaar vervoer, overgangen tussen uitkering en werk of het stimuleren van samenwerking tussen speciaal en regulier onderwijs. In de jaarlijkse voortgangsrapportages van het programma is over deze inzet gerapporteerd en met deze eindrapportage informeer ik u over de meest recente stand van zaken.[22] Deze rapportages gaan over een groot aantal beleidsterreinen uit het VN-verdrag, maar daarnaast worden ook op andere beleidsterreinen ambities uit het VN-verdrag meegenomen in de ontwikkeling en uitvoering van wet- en regelgeving en beleid. Periodiek stelt Nederland hiervoor op verzoek van het VN-comité voor de rechten van personen met een handicap een overzicht per verdragsartikel op.[23]

---

[19] Zie het onderdeel «stimuleren van inzet ervaringsdeskundigheid» in het eerste hoofdstuk van de eindrapportage.

[20] Ministerraad, 8 juni 2018.

[21] Zie hoofdstuk opbouw programma in de eindrapportage.

[22] Eerdere voortgangsrapportages van *Onbeperkt meedoen!* zijn verstuurd in juni 2019 en november 2020. Zie Kamerstukken II 2018/19, 24 170, nr. 192 en Kamerstukken II 2019/20, 24 170, nr. 237.

[23] Het laatste verzoek van het VN-comité betreft het verzoek om een initiële rapportage na ratificatie (Kamerstukken II 2017/18, 33 990, nr. 65). Nederland wacht op het moment nog op een reactie van het comité op deze rapportage.

Openstaande moties en toezeggingen

Met het aanbieden van deze eindrapportage geef ik invulling aan de toezegging van de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport om gedurende deze kabinetsperiode ieder jaar een voortgangsrapportage over het programma *Onbeperkt meedoen!* aan de Tweede en Eerste Kamer te sturen. In het eerste hoofdstuk van deze eindrapportage geef ik ook een uitgebreide reflectie op de inzichten uit de evaluatie van Significant Public, waarmee ik invulling geef aan mijn eerdere toezegging aan de Tweede Kamer bij het verschijnen van deze evaluatie.[24] In deze brief en met het overzicht in de eindrapportage geef ik invulling aan mijn toezegging aan de Tweede Kamer om inzichtelijk te maken welke departementen meedoen met *Onbeperkt meedoen!* en op welke manier zij invulling geven aan hun verantwoordelijkheid t.o.v. verdragsverplichtingen. Ook geef ik invulling aan mijn toezegging aan de Tweede Kamer om terug te komen op de vraag van het Kamerlid Werner over hoe mensen met een handicap de inzet op bewustwording en positieve beeldvorming hebben kunnen merken. Verder benoem ik in deze brief de start van de uitvoering van de motie Westerveld/Werner.

In de bijlage van deze brief geef ik tenslotte de stand van zaken aan op overige openstaande moties en toezeggingen, op een aantal specifieke onderwerpen gerelateerd aan het VN-verdrag.

Energie en inspiratie voor een volgende periode

De implementatie van het VN-verdrag is nog zeker niet af. Mensen met een beperking ervaren immers nog steeds drempels in het dagelijks leven, waardoor mee kunnen doen niet altijd vanzelfsprekend is. Bij de start van het programma was reeds bekend dat de opdracht waar het VN-verdrag ons als samenleving voor plaatst, niet in één kabinetsperiode kan worden afgerond en dat het volledig realiseren van de ambitie uit het VN-verdrag verder reikt dan de duur en reikwijdte van dit programma. Deze eindrapportage luidt daarmee weliswaar het einde in van het programma *Onbeperkt meedoen!* in zijn huidige vorm, maar de rapportage beschrijft ook dat de beweging naar meer inclusie en toegankelijkheid goed op gang is gekomen en zet de bouwstenen klaar om daarop voort te bouwen. Zo geven de ervaringen van de afgelopen jaren, de evaluatie van het programma en het INC. Festival inspiratie en inzichten om in de komende periode verder te blijven werken aan een toegankelijke en inclusieve samenleving.

In lijn met de motie Westerveld/Werner werk ik de komende periode een plan van aanpak uit voor het vervolg. Ik zie dit als een moment om verdere ambities rond de implementatie van het VN-verdrag te bespreken. Hierover ben ik nu ook het gesprek gestart met diverse maatschappelijke partners en andere departementen. Een volgend kabinet kan op basis hiervan de besluiten nemen over de definitieve invulling. Uiterlijk 1 april 2022 wordt uw Kamer verder geïnformeerd over het plan van aanpak voor het vervolg van de implementatie van het VN-verdrag.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
P. Blokhuis

[24] Kamerstukken II 2020/21 24 170, nr. 246.

Bijlage: **Overzicht van moties en toezeggingen op specifieke onderwerpen**

Hieronder geef ik de stand van zaken aan op overige openstaande moties en toezeggingen, op een aantal specifieke onderwerpen gerelateerd aan het VN-verdrag:

Motie van de Tweede Kamer: verbeteren van lokale vertegenwoordiging van mensen met een handicap of chronische aandoening

Naar aanleiding van het notaoverleg van 26 november 2020 is een motie aangenomen van de leden Van den Berge en Renkema over de lokale vertegenwoordiging van mensen met een handicap of chronische aandoening.[25] In de motie wordt verzocht om «samen met vertegenwoordigers van mensen met een handicap of chronische aandoening te onderzoeken wat er nodig is om lokale vertegenwoordiging te verbeteren, en daar actie op te ondernemen». Met de brief over «aanbieding adviesrapport versterking regionale patiëntenvertegenwoordiging» van 12 juli jl. aan uw Kamer en het bijgevoegde adviesrapport heb ik invulling gegeven aan de motie.[26] Met deze brief presenteerde ik u een rapport met adviezen inzake de versterking van regionale- en lokale patiëntenvertegenwoordiging. Dit rapport wordt meegenomen in de ontwikkeling van een nieuw kader voor financiering van patiënten- en cliëntenorganisaties, waarvoor ook een gespreksronde plaatsvindt met organisaties die de belangen van mensen met een beperking behartigen.

Toezeggingen aan Tweede en Eerste Kamer over toetsing van wetgeving aan het VN-verdrag en de rol van het College voor de Rechten van de Mens daarbij

De Minister van VWS heeft in een debat met de Tweede Kamer op 19 december 2019 toegezegd om een gesprek met de Ministeries van BZK en J&V te voeren over het nader rubriceren van de wetgevingstoets op het VN-verdrag handicap (de wijze waarop de toetsing van wetgeving aan het VN-verdrag handicap inzichtelijk wordt gemaakt) en de Kamer hierover te informeren. Beide Kamers zijn eerder over de stand van zaken van deze toezegging geïnformeerd in de brief bij de voortgangsrapportage over het programma *Onbeperkt meedoen!* van 20 november 2020.[27] Hieronder informeer ik u nader over de huidige stand van zaken.

De Staatssecretaris van SZW heeft de Eerste Kamer op 19 mei 2020 toegezegd om de Ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) te verzoeken de Kamer in het najaar van 2020 te informeren over de uitkomst van de principiële discussie om het College voor de Rechten van de Mens (het College) standaard op te nemen in de consultatierondes.[28] In de brief van de Minister voor Medische Zorg en Sport van 29 juni jl.[29] is toegezegd dit te betrekken bij de lopende gesprekken over de toetsing van wetgeving en de beide Kamers daar bij de eindrapportage over het programma *Onbeperkt meedoen!* nader over te informeren. Die toezegging doe ik met de informatie hieronder gestand.

Ten aanzien van de vraag van de Eerste Kamer om te overwegen het College voor de Rechten van de Mens standaard op te nemen in consultatierondes merk ik het volgende op. Die optie vinden wij niet wenselijk. Met

---

[25] Kamerstukken II 2020/2021, 31 765, nr. 533
[26] Kamerstukken II 2020/2021, 29 214, nr. 91.
[27] Kamerstukken II 2020/21, 24 170, nr. 237.
[28] T02928.
[29] Kamerstukken II 2020/21, 35 213, nr. U.

de Wet afschaffing adviesverplichtingen is er voor gekozen om het aantal wettelijk geregelde verplichtingen om advies te vragen bij de ontwikkeling van beleid en wetgeving tot een minimum te beperken.[30] Het doel daarbij was onder meer om een meer flexibele aanpak mogelijk te maken, onnodige belasting te voorkomen en versnelling te bewerkstelligen. Die wet reflecteert nog steeds het geldende kabinetsbeleid. Dat betekent dat terughoudend wordt omgegaan met het verplicht stellen van toetsing bij een specifiek adviesorgaan. In het geval van een standaardrol voor het College voor de Rechten van de Mens bij alle wetgeving vinden wij dat dat een te zwaar instrument zou zijn. Het zou namelijk een enorme verzwaring van het takenpakket van het College betekenen, waarbij in het overgrote deel van de gevallen de constatering zal zijn dat geen sprake is van samenloop van de voorgenomen wetgeving met het VN-verdrag handicap. Daarmee zou de focus van de werkzaamheden van het College niet meer liggen in het gericht inzetten van zijn expertise, maar in een bureaucratisch proces van toetsing van alle wetgeving. Dat wil geenszins zeggen dat we de expertise van het College in wetgevingsprocessen niet van toegevoegde waarde vinden. In het meerjarenplan van het College is expliciet opgenomen dat het College gevraagd en ongevraagd kan adviseren over voorgenomen wetgeving. Dat kan door een verzoek daartoe van een ministerie of op eigen initiatief van het College in de consultatieronde. Als het College adviseert over voorgenomen wetgeving, dan wordt dat advies serieus meegewogen in het vervolg.

Voor wat betreft de toetsing van wetgeving aan het VN-verdrag en de wijze waarop dat inzichtelijk is gemaakt, breder dan de rol die het College daarbij kan spelen, meld ik u het volgende. Ik heb samen met de Ministeries van BZK en J&V in kaart gebracht op welke manier op dit moment aandacht wordt besteed aan de toetsing van grond- en mensenrechten, waaronder het VN-verdrag handicap. Aandacht voor die toetsing is nadrukkelijk opgenomen in de Aanwijzingen voor de regelgeving en het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK). In het IAK wordt expliciet ingegaan op de toetsing van wetgeving aan de Grondwet en hoger recht (waaronder internationale verdragen). Het IAK bevat handvatten voor die toetsing door middel van een checklist en de verwijzing naar verschillende handreikingen. Het is de verantwoordelijkheid van het departement dat de wetgeving voorbereidt om die toetsing te doen. Het resultaat van de constitutionele toets vindt zijn weerslag in de memorie of nota van toelichting, als constitutionele of mensenrechtelijke bepalingen aan de orde zijn. Dit wordt ook voorgeschreven door de Aanwijzingen voor de regelgeving en is nader toegelicht in de Schrijfwijzer memorie van toelichting. Het Ministerie van J&V, dat een verantwoordelijkheid heeft ten aanzien van de toetsing van wetgeving op rechtsstatelijke en bestuurlijke kwaliteit, toetst voorgenomen regelgeving van alle ministeries. Voor wat betreft de toetsing aan hoger recht werkt het daarvoor nauw samen met het Ministerie van BZK, dat verantwoordelijk is voor de uitvoering van een constitutionele toets op ontwerpregelgeving.

Ondanks het feit dat de toetsing qua verantwoordelijkheden en procedureel goed is geborgd, constateren we met elkaar dat die toetsing in de praktijk niet altijd voldoende plaatsvindt of onvoldoende expliciet wordt gemaakt. Onze analyse is daarbij dat dit waarschijnlijk wordt veroorzaakt door onbekendheid met het VN-verdrag handicap bij dossierhouders die niet expliciet werken aan de implementatie van het verdrag of de positie van mensen met een beperking. Het verdrag is van toepassing op alle domeinen van het leven, maar niet altijd zal voldoende doorzien worden dat een wetswijziging een effect kan hebben op de doelgroep mensen met

[30] Stb. 1995, 355.

een beperking. We hebben overigens geen signalen dat dat leidt tot wetgeving die de positie van mensen met een beperking onbedoeld raakt, maar tegelijkertijd moet wat ons betreft het streven zijn dat die toets, waar aan de orde, altijd plaatsvindt.
We willen de praktijk van toetsing daarom wel verbeteren. Om te beginnen wordt op dit moment afgerond een Handreiking constitutionele toetsing van het Ministerie van BZK met praktische handvatten voor wet- en regelgeving. Daarin wordt naar het VN-verdrag handicap verwezen. Daarnaast zal samen met het Ministerie van J&V worden bekeken of en op welke manier het VN-verdrag handicap een explicietere plek kan krijgen in het IAK. Doel is daarbij dat dossierhouders worden geattendeerd op mogelijke relevantie van het VN-verdrag handicap voor hun wetsvoorstel, ook in de gevallen waarin dit op het eerste gezicht minder evident is. Bovendien werkt het College voor de Rechten van de Mens, in afstemming met mijn ministerie en met inbreng vanuit beleidsmakers en wetgevingsjuristen van verschillende departementen, aan een handreiking toetsing aan het VN-verdrag handicap. Het doel van die handreiking is om beleidsmakers en wetgevingsjuristen een concreet handvat te bieden om de toetsing van het VN-verdrag handicap in de praktijk te brengen. Ik bekijk met het College of die handreiking past binnen de wetgevingsprocedures van het Rijk, zodat daar ook een verwijzing naar kan worden opgenomen in de Handreiking constitutionele toetsing en het IAK. Met het College zal vervolgens ook bekeken worden op welke manier die handreiking verder onder de aandacht kan worden gebracht.